U znaku velikih jubileja i "rubnih klubova"

Dvije velike obljetnice - 75 godina neprofesijskoga filmskog stvaralaštva u Hrvatskoj i 75 godina djelovanja Kinokluba "Zagreb", tradicionalno 'putujuću' reviju hrvatskoga filmskog i videostvaralaštva zaustavile su u Zagrebu. Središnji program trideset petoga izdanja Revije - s razlogom bogatije, važnije i svečanije od svih do sada - održavao se od 27. do 30. studenoga u kinu "Jadran", u samom središtu grada. No sve je krenulo iz današnjeg sjedišta najstarijega hrvatskoga kinokluba na Trgu žrtava fašizma. Izložbom fotografija u foajeu Zagrebačke zajednice tehničke kulture, članovi kluba evocirali su neke dionice duge i neizvjesne povijesti zagrebačkog (i hrvatskog) kinoamaterizma, čiji su kotač daleke 1928. godine pokrenuli naši veliki sineasti - Maksimilijan Paspa i Oktavijan Miletić, utemeljivši Kinosekciju u okviru Fotokluba "Zagreb".

Ta povijest, kao i cjelokupna filmografija kluba, sustavnije je obrađena u prilozima prigodno tiskanoga Kataloga kinokluba "Zagreb", koji je svečano predstavljen u kinu "Jadran" uoči početka prikazivačkog programa. Nakon višemjesečnog istraživanja rasutog arhiva kinokluba, urednik publikacije Duško Popović sastavio je iscrpnu filmografiju radova snimljenih od 1928. do 2003. godine, popraćenu svojim 'Crticama iz povijesti'. Priloge povijesti kluba dali su u katalogu i avangardni veteran dr. Mihovil Pansini te teoretičar filma dr. Hrvoje Turković, svojim reminiscencijama na 'pet razdoblja kinokluba'. Povijest neprofesijskoga stvaralaštva nostalgično je zatitrala i s ekrana vremešna zagrebačkoga kina, u kojemu je Revija otvorena projekcijom filma 816 - USKI FORMAT (Lutaju sjene izgubljene), koji je nedavno tragično preminuli pionir eksperimenta Vladimir Petek sastavio 1969. godine od arhivskih isječaka. Revija je potom pokazala što su proteklih dvanaest mjeseci, od posljednjeg okupljanja u Splitu, istraživali, otkrivali i domišljali filmski i videoentuzijasti i zaljubljenici u video.

Ako je suditi po statistici, povijest neprofesijskoga filmskog i videostvaralaštva dobit će i nova 'debela' poglavlja. Na 35. reviju je prijavljena su rekordna 152 ostvarenja, koja su realizirana u nekom od dvadesetak trenutno aktivnih filmskih i videoklubova, na umjetničkim akademijama ili u privatnim 'radionicama' sve brojnijih samostalnih autora. Ocjenjivački sud u sastavu: Nikica Gilić, Sanja Iveković, Mihovil Pansini (predsjednik), Ante Peterlić i Zoran Tadić, izdvojio je za prikazivanje ukupno 55 naslova, a potom među njima izabrao najbolje.

Prvom je nagradom eksperimentalnom videu *Circle*, žiri 'honorirao' iskustvo, zrelost i dosljednost autorskog rukopisa jednog od najistaknutijih eksperimentatora mlađe generacije i 'prvaka' Autorskog studija FFV Milana Bukovca, koji nastavlja svoje ritmički strukturirane igrarije s audiovizualnim 'multiplikacijama'. Ostale nagrade i diplome, kao i ukupna struktura programa zrcalile su aktualno stanje u hrvatskom neprofesijskom stvaralaštvu, koje se trenutačno snažnije profilira izvan metropole ili u njezinoj široj regiji. FKVK Zaprešić potvrđuje se i dalje kao jedan od najplodnijih klubova, odakle uz vrsne animacije (primjerice, drugonagrađena *Djevojčica sa šibicama* Jadranka Lopatića ili *Hlad i mir*, Justine Kosir, Nikole Dubovića i Anđelka Krajinovića), stižu i podjednako dojmljivi primjerci drugih vrsta, poput žanrovski hibridnog, ali nadasve originalnog *Bariše* Tomislava Krištofića (treća nagrada). Karlovčani ove godine podbacuju u animaciji, ali se ističu dokumentaristikom (primjerice, trećoenagrađena *Voda* Dine Zjača iz Kinokluba Karlovac), kao i samoborski Enthusia Planck (drugonagrađena *Morska bolest* Marija Papića). Jedan od 'najdebljih' fileova stigao je pak iz Splita, gdje je uz već zapažene diplomante/tice Umjetničke akademije, ponovno aktivan legendarni Kinoklub "Split" s novom generacijom autora. Ocjenjivačka koplja ukrstila su se ovaj put oko videoradova već poznatih 'akademkinja' Marije Prusine (drugonagrađeni *Uterus*) i Jelene Nazor (*Ambienta*), te nekoliko dokumentarnih naslova, među kojima se ističu *Totalna šteta* Ivice Čotića (treća nagrada) i *Welcome to Split* Zorana Ercega i Jere Gruića (diploma). Potonji se ujedno nametnuo kao jedan od najplodnijih i najsvestranijih autora neprofesijskog stvaralaštva i 35. revije.

Među (trećo)nagrađenima našla su se dva dokumentarca u 'naturalističkom' registru: etnografska *Praščina* Elvisa Lenića i jednominutni *Održavanje vrste* Tomislava Vujića i *ZOO Company* iz Požege, te žanr-film *Fašnikdan* Darija Juričana (Blank, Zagreb).

Kako se ocjene članova žirija često ne podudaraju, ove godine im je bilo dopušteno dodijeliti i vlastite nagrade. Nikica Gilić izdvojio je nepravedno podcijenjen dokumentarac *Remi* Jere Gruića, Sanja Iveković *Komunalno društvo Viškovo - tragedija apsurda u tri čina*, Riječanke Martine Čip, kao rijedak primjerak angažiranoga filma, a Zoran Tadić odlučio se za konvencionalni dokumentarac *Velika obitelj* Marije Ratković iz KK-a Karlovac i Videodružine Gimnazije Karlovac.

Diana NENADIĆ

